

Жовнір Максим

*студент гр. ОА 21 спец. 071 «Облік і оподаткування»,
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Науковий керівник: Кулинич М. Б., к.е.н.,
доцент кафедри обліку і аудиту*

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Бухгалтерський облік біологічних активів є одним з основних інформаційних джерел в оперативному та стратегічному управлінні виробничо-господарською діяльністю аграрних підприємств.

Згідно Закону України «Про фермерське господарство» практично вся діяльність фермерського господарства пов'язана з вирощуванням біологічних активів (БА), під якими в п. 4 П(С)БО 30 «Біологічні активи» розуміється «тварина або рослина, яка в процесі біологічних перетворень здатна давати сільськогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи, а також приносити в інший спосіб економічні вигоди» [3].

Міжнародним нормативним документом, який регулює порядок обліку та відображення у звітності біологічних активів є МСБО 41 «Сільське господарство» [2].

Сільськогосподарське виробництво – це вид господарської діяльності з виробництва продукції, яка пов'язана з біологічними процесами її вирощування й призначена для споживання в сирому і переробленому вигляді та для використання в нехарчових цілях. Специфіка сільського господарства настільки значна, що для обліку в ньому затверджено окремий стандарт – Положення бухгалтерського обліку (П(С)БО) 30 «Біологічні активи», в якому визначено біологічні активи та регламентовано порядок їх визнання, оцінки та обліку.

Усі підприємства, установи чи організації (крім банків та бюджетних установ), які здійснюють сільськогосподарську діяльність повинні виконувати вимоги П(С)БО 30. Згідно даного стандарту та Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку біологічних активів, сільськогосподарська діяльність – це процес управління біологічними перетвореннями з метою отримання сільськогосподарської продукції та/або додаткових біологічних активів.

Згідно П(С)БО 30 «Біологічні активи» – біологічний актив це тварина або рослина, яка в процесі біологічних перетворень здатна давати сільськогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи, а також приносити в інший спосіб економічні вигоди. Відповідно біологічним активом є будь-яка тварина або рослина на утримання та/або вирощування якої спрямована діяльність підприємства, до того ж не обов'язково сільськогосподарська. Тобто процес якісних і кількісних змін біологічних активів контролюється і управляється підприємством. Це є ключовим моментом при визнанні біологічних активів [3].

Для того щоб тварини та рослини вважалися біологічними активами, вони повинні відповідати загальному визначенню будь-яких активів. Тому тварин та рослини будуть біологічними активами, коли підприємство контролює їх за результатами минулих подій, а також вони мають принести економічні вигоди господарству

Біологічний актив визнається активом, якщо:

- підприємству перейшли ризики й вигоди, пов'язані з правом власності на біологічний актив;
- підприємство здійснює управління біологічним активом або процесом його біологічних перетворень та контроль за його використанням;
- є впевненість, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з його використанням у сільськогосподарській діяльності;

- є впевненість, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з його використанням у діяльності іншій ніж сільськогосподарська;

- вартість біологічного активу може бути достовірно визначена [4].

В залежності від галузі сільськогосподарські біологічні активи поділяються на біологічні активи рослинництва; біологічні активи тваринництва [1].

Види сільськогосподарських рослин (зернові, кормові, олійні тощо), або однорідні групи біологічних активів, які складаються з підвидів сільськогосподарських рослин (озимі та ярі зернові, кісточкові тощо), або окремих культур (ячмінь, кукурудза тощо) формують групу об'єктів бухгалтерського обліку - біологічні активи рослинництва.

До групи об'єктів бухгалтерського обліку - біологічні активи тваринництва - включають види тварин (велика рогата худоба, свині, вівці тощо) або однорідні групи біологічних активів, які складаються з певних статевовікових (технологічних) груп (корови і бики-плідники основного стада, тварини на вирощуванні та відгодівлі тощо) .

За ознакою періоду участі в обороті підприємства біологічні активи поділяються на поточні, довгострокові та незрілі. Поточні біологічні активи – біологічні активи, здатні давати сільськогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи, приносити в інший спосіб економічні вигоди протягом періоду, що не перевищує 12 місяців. Довгострокові біологічні активи – усі біологічні активи, які не є поточними біологічними активами. Довгострокові біологічні активи є об'єктом вкладення капітальних інвестицій. Вплив капітальних вкладень на ефективність господарювання виявляється в підвищенні продуктивності праці, збільшенні прибутку підприємств. Що стосується незрілих довгострокових біологічних активів, то до них відносяться біологічні активи, операційний цикл створення яких перевищує 12 місяців (крім тварин на вирощуванні та відгодівлі), які у звітному періоді ще не здатні давати сільськогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи визначеної якості, зокрема багаторічні насадження (сади, виноградники, ягідники тощо), що не досягли пори плодоношення. Об'єктом бухгалтерського обліку незрілих довгострокових біологічних можуть бути види біологічних насаджень.

Методика оцінки біологічних активів у фермерських господарствах полягає у застосуванні справедливої вартості, за яким всі біологічні активи на дату балансу оцінюються виходячи з рівня цін, який склався на активному ринку на цей період [1]. У відповідності до альтернативного варіанту біологічні активи, якщо їх справедливу вартість достовірно визначити не можливо, оцінюються за їх первісною вартістю (якщо це довгострокові біологічні активи) або собівартістю (якщо це поточні біологічні активи).

Облікова інформація про стан, рух і результати перетворень біологічних активів використовується при плануванні виробничо-торговельної діяльності господарств, нормуванні насінневого фонду і кормової бази, контролі за їх цільовим використанням. Бухгалтерський облік біологічних активів необхідний при виявленні внутрішньогосподарських резервів підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва.

Список використаних джерел

1. Андрушко Р. Особливості обліку та контролю поточних біологічних активів тваринництва / Р. Андрушко // Облік і фінанси. – 2013. – № 10. – С. 21-28
2. Міжнародний стандарт фінансової звітності 41 «Сільське господарство». [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/IAS%2041_ukr_2016.pdf
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z1456-05>.
4. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку біологічних активів. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.uazakon.com/document/fpart04/idx04078.htm>
5. Череп А. В., Сьомченко В. В., Калінчук В. В. Особливості класифікації біологічних активів сільськогосподарськими підприємствами. / А. В. Череп, В. В. Сьомченко, В. В. Калінчук // ВІСНИК ПРИАЗОВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ТЕХНІЧОНОГО УНІВЕРСИТЕТУ. – Серія «Економічні науки». – 2017. – Випуск 34. – С. 348 – 354.